

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<p>Előfizetési díj:</p> <p>Egész évre 4 frt.</p> <p>Félévre 2 "</p> <p>Negyedévre 1 "</p>	<p>A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.</p>	<p>Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelő- dés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a váriba küldendőek.</p>
---	--	--

Az egyházi ének érdekében.

A zenének bámulatos emelkedése sok tekintetben hasonlít a poesis esodálatos lendületéhez. Gyarló symphoniákból és operákból opera lett, az egyszerű népdalból metaphysikai kérdéseket megvitató „Faust“ költemény és az „Ember tragódiájá“nak poetikus dramatizálása.

De a mily ritkaság már az igazi, keresetlen költői szépségű dal, oly ritka a zenei ezikornyák nélküli takaros, szívhez szóló melódia. A költészet megbénítja gondolkodásunkat eszméinek zuhatagjával, a zene agyoncsigazza érzelmi világunkat complicált dissonantiaival, a kelletinél nagyobbra fokozott hangszereles technikájával.

Nincs többé egyszerűség! Egyszerű érzelmeknek himezetlen kifejezése.

Pedig a művészetnek magas koncepcziói csak a nagy világnak valók. Az a kicsi világ, melyben a közönséges, ha úgy tetszik, az „átlagos ember“, vagy a mint a statisztikusok kegyesek megjegyezni, a nagy kontingens él és mozog, távol áll a művészetnek vívmányaitól. Érzelmi körének még mindig megfelelőbb az egyszerű melódia s a kiesike dal mint a hatalmas zenei chaosok vagy a metaphysikai és epikai szárnyalások.

A vallási érzelmeknek, a hívők vallási közérzésének legegyszerűbb, de legtisztább kifejezése az egyházi ének, sajnos, szintén vesztett, igen sokat vesztett hajdani általánosságából, kedveltségéből és népszerűségéből.

Nem csak nálunk, a külföld kath. országaiban is általánosan panaszkodnak, hogy az egyházi éneklés tünedezik, satnyul, romlik. Feledésbe mentek a középkornak hatalmas choralis compositiói, de még a nemzedékről-nemzedékre hagyományképpen átszállott könnye b b v o c a l i s, egyhangu énekeket is

annyira elferdítve, kifordítva éneklék ma, annyi egyéni sallangot, oda nem való czikornyát, tetszés szerinti tüzemet szőnek beléjük, hogy alig lehet szép régi magyar énekeink eredeti motívumaira ráismerni. A nép ugyszólván teljesen leszokott a mise közben való éneklésről, az áhitat gerjesztésnek e népies elemét a kántorok foglalták le egészen a magok számára. Sőt számos helyen már az elemi és középiskolák sem kultiválják az egyházi éneket, nem legalább azon mértékben és minőségben, a minőt a vallásos érzelem fejlesztése joggal megkívánna.

Az egyházi ének hanyatlása már tavaly is foglalkoztatta a kath. nagy gyűlések hitbuzgó tagjait. Ezidén is programjukba vették ugy Ausztriában, mint másutt az egyházi éneklés emelését.

Tényleges viszonyainkat szemelőtt tartva, azt hiszem, helyes volna részünkről, s a külföldi katolikuskor ez irányu reform-mozgalmához csatlakozni és elfogadásra ajánlott pontjaitak megszívlelni.

Hyenek: a) hogy a nagyon lábrakapott instrumentalis zene helyére behozzuk ujra a négyhangu choralis éneket. A középkori antifonák ezrei a leggyönyörűbb motívumokkal szolgáltathatnak.

b) Kötelezővé tétessék a gymnasiumok és elemi iskolák mindenik osztályára nézve az egyházi ének. Így az iskola fölnevelné a chorus számára szükséges hangelemeket.

c) A falusi lelkész se röstellje dalra, énekre serkenteni a fiatalságot. A jó példa előkelő ember részéről igen hatásos és vonzó. Látogasson el vasárnap délutánoként a falu legényei közé, szólítsa fel őket dalkör, egyházi énekkar alakítására. Legyen segítségére e tekintetben jó tanácsosal, ha kell tettel a falusi tanítónak vagy kántornak. A falusi dalkör sok embert elvonna a koresmától és nagyban hozzájárulna a nép szelidüléséhez, a duhajkodástól és virtuskodástól való elszoktatásához.

d) A nagyobb városokban alakuljanak oratorium és énekegyesületek, melyek kiváló ünnepeken egyes kiváló oratoriumokat, régi XII. XIII. XIV. XV századbéli szebbnél-szebb egyházi kompozíciókat mutatnának be az érdeklődő közönségnek. Az a sok dalkör, philharmoniai egyesület a világi zene és dal mellett meg ne feledkezzék az egyházi choralis énekekről sem!

Ma, midőn minden a katholicismuskak megrontására tör, nem lehet más eszközökkel a lankadt hitbuzgalmat föléleszteni, mint ha a keresztény egyháznak leghatalmasabb térítő eszközét: az érzelmeket szelídítő és nemesítő éneklést megint visszahelyezzük régi helyére, honnan az idők közömbössége leszorította.

Dr. Czirbusz Géza.

Az angyalok.

Írta: Kovács Gyárfás.

A keresztény theologia a világegyetem összes lényeit három osztályba sorozza. Az elsőbe tartoznak a szellemi lények, a másodikba phisikaiak, a harmadikba pedig az ember. A kis Jézus születésekor mindeme három világ (szellemi, phisikai és emberi) leróttá kellő hódolatát a böleső körül. Napkelet három bölese és a szegény pásztorok képében hódolatát elhozta az emberiség, a tömjén, mirha és arany alakjában, tisztelgett az isteni kisednek a phisikai világ, míg a szellemvilágot képviselék az angyalok énekelve: „dicsőség menyben Istennek, és a földön békesség a jóakaratu embereknek.“

En a karácson alkalmából a fent jelzettek közül jelen elmefuttatásom témájául az angyalokat választám, mint kiket az ártatlan gyermekek most is igen kedves szeretnek fogadni, különösen ha szép kedves karácsoni ajándékokkal megarakodva jelennek meg.

Angyalok alatt a vallási fogalmak szerint értünk oly véges és az embereknél magasabb tökélyű szellemi lényeket, kik e földön — bár láthatatlan alakban — az emberekkel összeköttetésben állanak s azok üdve, vagy kárára befolyanak. Ezen befolyás alapján különböztetik meg a jó és rossz angyalokat.

A jó és rossz angyalok némi hasonlósági viszonyban vannak a pogány mytologiai genius (aemtő) daemonokkal, azon különbséggel, hogy míg a aemtők és daemonok a nagyobb istenségek emanatioi, kifolyásai s így mintegy félistenek: addig az angyal az Isten teremtményének tartatik. Az egyik tehát genitura, a másik kreatura.

Az Istenek szellemi lényű teremtményei tehát az angyalok; de hogy egyenként mily neveket viselnek: ép oly kevéssé vagyunk képesek ezt megmondani, mint a mily kevéssé tudomásunk van azoknak száma és egymáshoz való viszonyokon alapuló rangfokozataikról: mert míg ezekre vonatkozólag a szentíratok sem szolgáltatnak elegendő adatot, de másrészt az egyházi tudósok véleményeik is különbözök.

Igy például a szentírásban a jó angyalok nevezetnek

„kiválasztott angyalok, ur angyala, Istennek angyala, Isten szolgálói“ stb néven.

De speciális nevével az egész szent írásban csak három angyal fordul elő: Michaél, Gabriel és Rafaél. Apocriph — nem hiteles — ó testamentomi könyvekben még említés van egy Uriel nevéről is. Ezekhez a középkorban hozzászámították Raguél, Tubuel, Inias, Tubua és Simiél neveiket is, de a 745 ik évben tartott romai zsinat ez utóbbiakat nem adoptálta. — Több jó angyal-név nem ismeretes.

A rossz angyalok is különböző nevekben fordulnak elő a szentírásban, mint: Diabolus (ellenséges) satan, tentator, Beliel, angelus abyssi (örvény angyala) Lucifer, draco stb.

Megjegyzendő azonban, hogy mint a tekintélyesebb egyházatyák is írják: — nem angyali egyénnevek az előbb felhozottak, hanem inkább hivatalok s működésüket jelző epithetóniuk, maga angyal is (angelos = angelus = angyal) végső elemében küldönczöt, hírnököt jelentvén.

A mi az angyaloknak egymáshoz való viszonyát illeti, állíthatjuk, hogy e viszony sem egyforma és határoltatik azon rangfokozattól, melyet az illető angyal a tiszta szellemek selegében elfoglal. Rangfokozatot említék, mert az angyalok a szentkönyvek egyes helyein oly kiütetett jelzőkkel illetetnek, melyekből a rang és hivatali fokozatot teljesen ki lehet olvasni. Így midőn szent Pál apostol az isteni hatalom erejéről mondja, hogy Jézust feltámasztva halottaiból, őt az égiek között minden fejedelemségek, hatalmasságok, erények és uraságok fölé helyezte: ezekből bizonyos rangfokozatra lehet következtetni. (Eph. 1. 20.) Ugyanez állittatik a következőben is: Ő benne — Jézusban — lett teremtve minden az egekben és a földön láthatók és láthatlanok, legyenek ezek akár trónusok, akár láthatók és láthatlanok, legyenek ezek akár trónusok, akár uraságok, akár fejedelmességek, akár hatalmasságok“. (Col. 1. 16.)

Hogy azonban az angyalok ezen rangfokozata hányas számu: arról a szentírás világosan nem szól. Areopagita Dénes egyházíró és utána a többi egyháztudósok is az angyaloknak 9 karát említik fel ily rendben: Szerafok, Cherubok, Thronusok, az Uraságok, Erények, Hatalmasságok, Herczegségek, Archangyalok és Angyalok. — A különbség lényege egyik és másik rangfokozat között — miben áll: stb. Agostonnal felelek, ki ugyan e pontra nézve így nyilatkozik: „Vannak tehát királyi székek (Sedes), vannak Uraságok, Herczegségek és hatalmasságok és hogy ezek egymástól különböznek, azt is hiszem. De aztán mik azok, mikben egymástól különböznek — azt nem tudom“.

Ezen menyei gárdának nagyon természetesen egy főnökkel kellett bírnia. E főnök pedig a jó angyalok reszéről Michaél. Ere utal azon körülírmény, hogy az angyal lázadásakor Michaél áll síkra a gonosz szellemekkel szemben; Dániel profétának a perzsák ellenben való küzdelmeiben Michaél küldetik segedelmére (Cap X. l. D); míg maga az egyház is őt tartja vezérangyalnak, midőn pl. mondja: „Michaél praepositus paradisi, quem honorificant angelorum chori“ (A paradicsom főnöke Michaél, kit tisztelnek az angyali karok.“ —

A rossz angyaloknak ki lenne főnöke; határozottan ezt sem lehet megmondani. Egy Belzebub nevűt felemlítnek ugyan a szent iratok mint az „ördögök fejedelmét“, de hogy ő a gonosz angyalok egyetemének vagy csak (mert többféle ran-

guak lehettek ők is) a Daemonoknak volt fejedelme — princeps Daemoniorum — nem tudhatni.

Mind a jó, mind pedig a rossz angyaloknak meg van a saját foglalkozásuk és hivatásuk. A jókról Szent Pál mondja: „Nemde az angyalok a léleknek kiszolgálói és segedelmére küldettek azoknak, kik az üdvösség örökségét el fogják nyerni.“ Mig a gonosz angyalok szerepéről így ír: „Józanok legyetek és viraszszatok mert a ti ellenségeitek az ördög, mint ordító oroszlán körüljár, keresvén kit elnyeljen“

Az angyalok határozott számát szintén lehetetlen határozottan megmondani, mert határozatlan a mennyiség, mely róluk említettik. Így e mlítettnek mint menyei hadsereg és Daniel beszéli, hogy „decies millies centena millia“ angyal, szolgálja az urat, mi 100,000,000-nak felel meg.

Az angyalok lényegéről utólagosan azt jegyzem meg hogy erre vonatkozólag is az egyházírók véleménye különböző. Athanagoras, Tertullian stb. azt mondják, hogy mind a jó, mind a rossz angyalok aether-vagy légszerű állományból vannak; míg Szent Ignác és társai teljesen testnélküli tiszta szellemeknek tartják. Az egyház zsinataival ez utóbbiak álláspontját tette magáévá.

Alkalmoszerűleg ezeket véltem jónak összeírni az angyalokról. Ohajtván, hogy mindenkit a jó angyalok vezéreljenek életének útjain.

Az emberi lélek bölcsészeti kérdése.

(Folytatás.)

1. Kérdés: minő alakja van az emberi testnek, mielőtt a lélek ahhoz köttetnék?

Tény, hogy az a test, melyhez a lélek kötendő, érzék alá eshetik, sőt esik is, mert az anyának tudomása van róla. Erről pedig nem szerezhet magának másképp tudomást, mint érzékei által. Az pedig, a mi érzék alá esik, valóság, ebből pedig elengedhetlenül folyik a másik lényeges kívánalom, hogy alakja legyen annak a valóságnak, érzékelhető lénynek. Ámde még élettelen testtel van dolgunk, mert oly állapotról beszélünk, melyben még a lélek nincs hozzákötve, következőleg minthogy minden élettelen testnek, tárgynak elemi alakja van, ugy az emberi testnek is, mint élettelennek, elemi alakjának kell lennie.

Tehát feleletünk a feltett kérdésre ez: Az emberi testnek, mielőtt a lélek hozzáköttenék, elemi alakja van.

2. Kérdés: minő alakja van a testhez kötendő léleknek?

Ha az anyagi világból emelkedünk fel analogia útján az anyagtalanság világába, el kell fogadnunk azon igazságot, hogy minden lénynek alakja van, megtisztítva az anyag durva fogalmától; ott már csak alanyi alakokkal találkozunk; ott az anyag az elmúlás gondolatát nem kelti fel bennünk; ott megszűnik a chemiának óriási töprengése és egy tekintettel képes látni az alanyi alak — a szellem mindazon eredményt, mit évezredek nagyszorgalmu tudósai nem valának szerencséssek elérni. Ezen anyagtalanság világának egy lényé az emberi lélek is, mely a testtől eltekintve, alanyi (tiszta) alak, mert a testen kívül is tud élni és működni, mint állag; a testtel egyestülve, már alakító alakká lesz.

Tehát feleletünk ez: az emberi lélek testen kívül alanyi alak, testtel egyestülve pedig alakító (informans) alak.

Lénytani tétel és pedig a tulható fogalmakra vonatkozólag, hogy minden létező anyiban van, a mennyiben egy

vagy másképp: a létezés anyira természetéhez tartozik hogy ha az egységet kivesszük, a lény lehetősége eszik; épen így, a hány lény van, annyi alak felel meg a létnek; következőleg az embernek mint ilyennek, csak egy alakja lehet. De fennebb azt állítottuk, hogy a testnek is van alakja s a léleknek is; a fennebbi principium pedig kizárja, hogy egy lénynek két alakja legyen, tehát vagy lehetetlen az egyesülés, vagy az egyik alaknak el kell esnie.

Az egyesülés lehetősége azonnal beáll, mihelyt a test alakja megszűnik anyagi alaklenni; már pedig megszűnik azonnal az anyagi alak, mihelyt egy magasabb tökélyű alak jelentkezik ugyanazon lény számára.

Nem lehet u. i. egy fensőbb tökélyű természetnek egy kisebb tökélyű alakja; az alak lépést tart a lényeg-mélység tökélyével, s innen a léleknek csak vele egy szinten álló természet, — saját egysége — lehet alakja; indokolása ez: a lélek akár önmagában, mint lélek, akár testtel egyestülve működését saját belső természetéből, erejéből meríti, tehát önmagából; már pedig ép az alak a lényműködéseinek természetében lépik fel, vagy másképp: a működés forrása képezi az alakot a valóság fogalmában. A lélek pedig magával viszi ezen működési sajátosságát, bárhová is vezesse a teremtő kéz, alakjától meg nem válik, tehát még akkor sem, ha testet vesz birtokába.

Az oly anyagnak, melynek önmagából eredő mozgása nincs, csakis elemi alakja van. — az alakok fokozatát tartva szemelőtt a legutolsó és legtokéletlenebb. Ennek az anyag mit köszönhet mást, mint azt, hogy az anyagot a létnek ilyen vagy olyan osztályába sorozza, t. i. az élettelenek között jellel ki számára helyet.

Már most midőn az emberi test az élettelenek nagy számából kiemelkedik rögtön elveszíti azt, mi az előbbi az az élettelenek jellegével ruházta fel, az elemi alakot; de a lény maga nem szűnt meg, tehát alak nélkül nem maradhat, következőleg alakjának kell lennie és pedig más természetűnek. Lefelé nem kereshetjük a változás eredményét az új alakot, mert a lények sorában a legtokéletlenebb az elemi alakkal bíró anyag.

Tehát okvetlenül felfelé kell haladnunk.

Óriási emelkedés az élettelenről az előre: mi e két nagy tábor egymástól elválasztja, az nem más, mint az alak tokéletesebb volta.

Végeredménye ezen résznek az: hogy az anyagi alak megszűnik, midőn az emberi lélek, mint alakító (informans) alak a testhez köttetik: és az egyesülés ezen szempontból sem lehetetlen.

Ha folytatjuk az előbb megkezdett gondolatunkat és az élő lények széles és változatos birodalmába széttekintünk a legelső helyen találjuk a növényzetet (vegetabilia). Kétségtelen, hogy itt az életnek nyomaira akadunk, mert ott, hol természetes táplálkozás és fogyasztással állunk szemben élettel van dolgunk; ezen életnek forrása a vis vegetabilis, vagy tenyésző lélek. De ezzel még nem értünk gondolati utunkban az emberi lélekhez, mert mint fennebb mondottuk lélek nélkül benmaradó működés nincs; az ily nemű működéseknek pedig forrásai a lelkek, ezek azonban három osztályra különítük az anyagi világ élő lényeit (vegetatív, sensitív, intellektív.)

(Folyt. köv.)

TÁRCZA.

Karácsonykor.

Megkondultak a harangok
Ünnepel egész világ.
Elküldötte a nagy Isten
Nékiünk egyszülött Fiát.

Ottan fázik Bethlehemnek
Jászolában Istenünk,
A ki nélkül el volt veszve
Testi-lelki életünk.

S mondjátok meg, mért választott
Ilyen egyszerű helyet
A világnak megváltója
Kényelem s a fény helyett?

Nemde, mert hol az megírva,
Hogy nagygyá csak az lehet,
Kit az első jaj szónál száz
Udvaroncز dédelgetett?

Fürkészték egy kissé a
Palotáknak titkait,
S meglátják mennyi ármány
S mennyi hitszegés van itt.

És viszont tekintetek be
Egy szerény kis tűzhelyet,
Annyi áldás s kínos van itten,
Hogy több már nem is lehet.

S nem tudom ma sok szegénynek
Be szabad-e mennie,
Oda, hol a kamra s pincze
Mindennel bőven tele.

Nem tudom, szegény utas nem
Ott talál-e jó tanyát,
Hol szegény a gazda, ámde
El nem zárja ajtaját?

Nem tudom, az éhezöt nem
Ott tartják-e jól manap,
Hol kevés van, de ha úgy kell,
Megfelelve a falat?

Nem tudom, nem ott nyerend-é
A didergő kis ruhát,
Hol kevés van, de a jó nép
Ebből is jó szívvvel ad?

Azt tudom csak, hogy bár reszket
Gyér ruhájában a nép,
Térdre hull, ha a harang szól,
És imádja Istenét . . .

Az Itélet, Emlékezet és Képzelem.

Régesrég az Itélet, Emlékezet és Képzelet ugyanazon egy házban laktak s a legszívélyesebb testvériességgel segítettek egymáson a szűkségben. Az Emlékezet minden szűkséges dolognak a beszerzéséről gondoskodott. A Képzelem telve élénkséggel, olyan volt, mint a jó gazdasszony, ki megadja mindennek a módját, a savát s a borsát. Az Itélet, okos elméjűséggel minden dolgot megfontolt, nehogy nagyjából látszások itélni, mint mondani szokták; nehogy akkor, a mikor valamit nagyon is inyünk szerint akarna tenni, a tulságos gondos válogatás által élvezhetlenné tegye. Ez a kölcsönös egyetértés tartott közöttük egy jó ideig; de végre is, hárman háromféle vérmérsékletűek lévén, nem illett össze a természetök; olykor-olykor czivakodni is el-el kezdtek minél kevésbé tudták egymást kiállani. A Képzelem néha borzasztónak tűnt fel s oly dolgokat mondott, melyek a bolondsággal voltak határosak. Az Emlékezet meg annyit csacsogott összevissza, hogy a legutolsó parasztasszony se, ha szomszédasszonyával valami újdonság felett temondá. Az Itélet meg csak mind magában dünyögött elannyira, hogy kevés kellett hozzá, hogy hajba kapjanak. Ily állapotban töltöttek el jó időt és nem fordulhatott elő közöttük utoljára semmi, mi újabb veszekedésre okot ne adott volna. Te bolond! mondá az Emlékezet a Képzelemnek. Te meg szószátyár vagy, mondá ez ennek. Ha az Emlékezet mondott valamit, a más kettő mindjárt közbe vágott. Mit mondasz te vén oktalan, te hülyék tanítója, te önhitt. Eredj, vigyen el az ördög! Nem bánom, ha úgy is van, mondá egy napon az Emlékezet, legyek én hülyék tanítója, legyek önhitt, de nyiltan s egyenesen ki mondom, hogy mi ebben az életben össze többé nem férünk és jobb is lesz, s mindenikünk megy arra, a merre tetszik, egyik jobbra, a másik balra. Együtt úgy sem élhetünk.

El is indultak, hogy más lakást keressenek. Ilyen nyomoruságos kis ház, háromnak nem is elég, mondá a Képzelem, magam egyedül is alig lelem helyemet benne. Jupiter, Neptun és Pluto szintén három testvér volt, folytatá az Emlékezet és elbeszélte azt a történetet, melyet mindnyáján ösmertünk, hogy folytonos viszálykodásban éltek, míg végre megszosztokodtak. Hisz tudja azt mindenki . . . de az Emlékezet kezdte hosszú dieséreten s úgy idézte a mitológiát, mintha csak a zsebéből szedte volna elő s elbeszélte, hogy s mint esett meg a dolog, s hogy választotta az első az eget, a második a tengert s a harmadik az alvilágot. Ennek a kapcsán azután áttért a csillagok járása, a tenger apályára s dagályára, a halak természetére, végre áttért a Felejtés folyójára, a halak árnyaira, Persefoné elrablására . . . Lesz-e már egyszer vége? kiáltá a Képzelem. Végem van! meg nem foghatom, minek kellessék ezt a sok haszontalan fecsegést végig hallgatnom! Ugy tett, a mint mondta. Hátat fordított, kiszaladt és dolga után látott. Nem sokára követték példáját az Emlékezet és az Itélet.

Ott hagyták hát első lakásukat és elmentek keresni másikat. Hogy, hogy nem történt, a jó szerencse úgy hozta magával, hogy nem messze találtak három fiura, kik a világban igen járatanok voltak. Az Emlékezet csakhamar leszállt az egyikhez, a Képzelem a másodikhoz s az Itélet a harmadikhoz, elannyira gyorsan ment az egész, hogy néhány

óra mulva mind a három el volt szállásolva. Idő multával, idő teltével mind a három fiúnak vágya kerekedett egymást meglátogatni. Az, kihez az Emlékezet szállásolta be magát, tudós emberré lett; beszélt minden nyelven, jártas volt az ókori történetekben, ismerte a filozófiai elméleteket, a népek szokásait, egy szóval, nem létezett semmi, miről tudomása ne lett volna; olyan volt ismerete, akár egy csatarendbe állított hadsereg. A Képzelem ellenben a maga fiujából lelkes költőt csinált, telve rajongással; oly dolgok feltalálója lett belőle, minőkről más még csak nem is álmodott; neki tüzesedett, lelkesedése magával ragadott, s nagyon érthetett dolgához, mert nem volt nála rend semmiben, ha csak a szeszély nem az, mert azt állította, hogy a merészség mindenben mestersége jellemzője. Az ltelet a magából mély gondolkodót nevelt, ki semmiről ítéletet nem mondott, ha csak alaposan nem ösmerte. S ime, mi lett a vége az egésznek? Az, hogy rövid idő mulva, a három szomszéd nem tudott elenni egymás nélkül; mert az Emlékezet növendékének birtokában volt minden dolog, honnan, mint valami forrásból merítették a költő s a mély gondolkodó. Ez mulatott, hallgatván a költő magas róptü s lelkesedéssel teljes költeményeit; a költő meg tanácsot kért ettől, mi mindannyiszor csak becsületére s előnyére volt muzsájának. Az Emlékezet növendéke azonban egyikre sem szorulván, megvetett mindenkit, különösen szomszédait. De hát végre neki is csak ki kellett öntenie magát s ő is csak elkezdett — csevegni. Hol találjon embereket, kik meghallgassák? Hol keressen máshol, mint a szomszédságban? Ugy is tett.

Ha ez a három tulajdonság nincs egyesítve, az ember feje nem tökéletes, mindig szüksége van a más kettőre; s a ki ismeri ennek a szükségét és igazságát, szívesen fog adni másnak abból, a mije van s ő maga szívesen fogadja mástól, mire önmagának van szüksége.

Gozzi Gaspare után olaszból
F. A.

— **Megnyitó beszéd***) Mélyen tisztelt gyűlés! Kedves pályatársak! Örvend szívem, örvend lelkem, midőn a csiki r. kath. tanítóegyesület alsziki-kászoni fiókkörének általam mindig nagyra becsült tagjait van szerencsém idővölhetni.

Örvend egész lényem, hogy édes székely népiünk jövő nemzedékének ész és szívképző egyéneit, a tudomány és vallás — erkölcs legszentebb templomának alapépítőit több mint fél évi együttlétünk után, ismét ily szép számmal össze gyülekezve láthatom.

Uraim! Kedves pályatársak! minden oly munka kivitele, mely nem az évek, sőt nem is az évtizedek röpké terjedelméhez van már alaptervezetében szabva, hosszas, komoly és mély értekezéseket, tanácskozásokat, a különféle elágazó vélemények alapos és szorgos megvizsgálását teszi

*) Tartotta: Ferenczi Ignác csiktusnádi kántortanító a csiki r. kath. tanítóegyesület alsziki fiók-körének 1890. évi nov. 26-án Csiktusnádon tartott gyűlésében.

szükségessé; mert csak így fog állandó létet nyerni a mű, a melyet aztán esedékes ellenkező irányzatok megingathatni nem tudnak.

Reánk, M. T. Gyűlés, az ész és szív képzés soha el nem évülő nagy munkája van bizva; kezünkbe van letéteményezve az egész emberiségre kiható és az egyes embert, az egyént halálig kísérő eme drága kincs megszerzethetőségének eszközlése.

Kettős a mi működésünknek iránya a nevelés terén, és e kettő egymástól el nem választható. Nem szükséges fejtegetnem ennek igazságát, hisz ezt önök, Uraim, jól ismerik; de legyen szabad becses figyelmüket még is felhívnom ezen nagyon is nevezetes tényre, nagy munkánk örök időkre való fejem maródhatásának biztosítójára; egy tényre, mely minden paedagogus előtt ismeretes és kell is hogy ismeretes legyen, ha a nevelést magát veszélyessé és ez által igeiglenessé tenni nem akarjuk. — Ezen tény, Uraim, nem más mint az ész és szív képzésnek öntudatosan vezetett egyesítése, vagy is mivel korunkban az ész művelésének háttérbe szorításáról szó sem lehet, nem más mint: úgy vezetni a nevelést, hogy az ész fejlesztése mellett a szív művelése legkisebb részecskéjében is esonkítást ne szenvedjen.

Tudom jól, hogy nem új dolgot tárok ezzel a t. gyűlés elé, de oly fontosnak tartom ezt, hogy lehetetlen épen fontosságánál fogva röviden nem reflektálnom rá.

Ha az idősebb emberek, sőt érettebb gondolkozásu ifjak is egy komoly pillantást vetnek az ifjuság jelenkori viselkedésére, nem zárkozhatnak a kérdés elől, mely önkénytelenül előtérbe nyomul, hogy: mi az oka a szerénység, tisztelet, az öregebbek és fellebbvalók iránti kötelességet hiányának az ifjuságban?

Honnan ered ama gógös hányaveti modor, melyet — engedjék meg Uraim — néha még mi is, kik velők oly sokat foglalkozánk, érezünk, de a melyet más vidékek gondolkozó elemei, fájdalom, még nagyobb mérvben kénytelenek tapasztalni. Vajjon mi okozhatta az ifjuság szellemi virágjában az erkölcsiiségben ezen rombolást? Szomorú tény, hogy a vallásosság fejlődése sehogy sem áll kellő arányban az iskolauty fejlődésével. — A nép erkölcsi szemlátomást sülyed; lazul és vadul... „Tenni kellene már valamit a népiskolai nevelés vallás-erkölcsi iránynak fejlesztésére nézve.“

Nem zárkozhatunk el egyik már elhunyt paedagogiai kitűnőségünknek ama igazán mindenkit megrázó szavai elől, melyek az óta igen sok népnevelőnek ajkain vannak. Bárány Ignác volt ez, ki az 1881-ik évi országos tanítógyűlésben dorgáló intelem gyanánt dobta a jelenlevő tanítói karnak oda: Ha a tanító közönyös az Istenre vonatkozó vallásos gyakorlatok iránt, bizonyos az, hogy a vallásoságot öli ki a gyermek kebléből csak azért, hogy azon némely modern paedagogusok által élenken hirdetett közkerkölesiségnek fogalmát, melyek még tisztázva sínesenek, a hit és vallás-erkölcs fogalmainak trónjára ültesse. Szomoruan tapasztaltuk, hogy a hol a közkerkölesiséget akarták a trónra tiltetni, megbukott az Isten tisztelete mellett a társadalom is.⁴

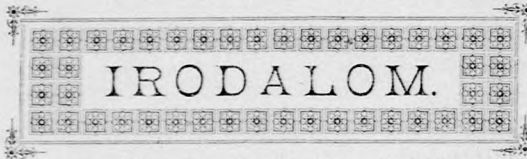
Igaz, ezen kijelentés ezelőtt 9 évvel történt; de azóta a viszonyok e tekintetbe vajmi keveset, vagy épen semmit sem változtak. — Sajnos volna, m. t. gyűlés, ha ez reánk is mint róm. kath. tanítókra ráillenék; sajnos, mert ha mi a szív képzés leghathatósabb motívumát: a vallást nem tekintenők

az eszképzés egyenjogosult társának, úgy kedves pályatársaim, mi csak fél tanítók volnánk és így veszélyeztetnők a nevelést magát. —

A mily fájdalmas volna ennek észlelése körtünkben, ép oly jól esik tudnunk mindnyájunknak, hogy mi fel tudtunk emelkedni ama magaslatra, hol a szerves egyesített e két nevelési elv között érvényesítettük a multban, érvényesítjük a jelenben s ez legyen irányadónk a jövőben is. —

Azért mint illatos kis virágot ápoljuk iskoláinkban a vallásosságot, a szívképzést, hogy fejlődjék az termőképesség; mert ezen jól ápolat kis virágból fognak a más nemes érzelmek kifejlődni; a nemességet pedig mindenben szemlélnünk oly jól esik.

Erre hívom fel figyelmüket, erre kérem, s midőn ezt ismételve hangoztatom, jelen ülésünket ezennel megnyitom.

Mint az ezelőtti években, úgy most is kedves kötelesség teljesítünk, midőn azon lapokat és folyóiratokat számláljuk elé és ajánljuk is, melyekkel állandó csereviszonyban voltunk:

a) Lapok.

— „**Magyar Állam**“ egyetemes politikai napilap. Főszerkesztő: Dr. Hortoványi József; felelős szerkesztő: Szemecz Emil. Kiadjaék Lonky Antalné örökösei. Ára egész évre 20 ft. Egyetlen kath. napi lapunk, mely főképen az elkeresztelési ügyekben tanúsított nyílt, férfias és korrekt kath. magatartása miatt méltán megérdemli, hogy úgy a papság, mint pedig a kath. közönség egyaránt pártolja.

— „**Religio**“ Kath. egyházi s irodalmi folyóirat. Szerkeszti és kiadja Dr. Breznay Béla Budapesten. Megjelenik hetenkint kétszer. Ára egész évre 10 ft. Legrégibb kath. lapunk, mely a jövő évben ötvenedik évfolyamába lép s mely fölött — mint maga a nagyérdemű szerkesztő teljes joggal mondja — „nem a vallási ügyekben való kontár tapogatózás, hanem szakszerűen művelt hittudomány uralkodik“ — teljesen megérdemli, hogy eddigi fényes pályáját tömeges pártolók még fényesebbé tegyék.

— „**Egyházi Közlöny**“ Szerkeszti Dr. Dedek Crescens Lajos, Budapesten. Megjelenik havonként kétszer. Ára egész évre 2 ft. A hittudomány összes ágait tárgyalja, praktikus irányban mozog s emelkedett szemlében és tiszta kath. felfogással szól a főbb napi kérdésekhez. Nagyon ajánljuk.

— „**Egri Egyházmegyei Közlöny**“ Szerkeszti Dr. Böhm János Egerben. Ára egész évre 2 ft. Habár helyi érdekűnek látszik is e lap mégis általános érdekű és igen bőséges dolgozatokat hoz. Papragunknak kiváló figyelmébe ajánljuk.

— „**Népiskolai Tanügy**“ Kath. népnevelés — tanítási hetilap. Szerkesztő: Katinsky Gyula Egerben. Melléklapja a „**Cecilia**“ Ára mindkét lapnak egész évre 6 ft.; külön a főlapé 5 ft., a **Ceciliáé** 1 ft. 50 kr. Nagyon jó és a népiskolai oktatásnak úgy theoretikus, mint pedig praktikus oldalait szem előtt tartó lap, mely igazán megérdemli, hogy a zenei ismereteknek szentelt „**Ceciliával**“ együtt egyetlen egy kath. tanító asztaláról se hiányozzék.

— „**Népnevelő**“ Kath. nevelés-oktatásügyi lap. Szerkesztő: Dr. Komlóssy Ferencz Budapesten. Megjelenik a szorgalmi időben minden szombatban. Ára egész évre 4 ft. Lelkes pedagógiai lap, mely 9 évfolyam alatt sok nemes eszmét érlelt s szép tettekben igazolta életrealitását. Melegen ajánljuk.

— „**Népújság**“, politikai és vegyes tartalmu lap. Szerkesztő: Luga László Egerben. Megjelenik minden csütörtökön. Ára egész évre 2 ft. A kath. magyar népek eme legkedveltebb lapját nagyon ajánljuk.

— „**Gyulafehérvár**“ Politikai, társadalmi és szépirodalmi hetilap. Szerkesztő: Issel. tr János Gyfvár. Ára egész évre 4 ft. Helyi lap társunkat, mely megyénknek — úgy szólva — egyetlen lapja s mely helyes irányban és finom tapintattal van szerkesztve, — főképen megyénk közönségének ajánljuk.

— „**Veszprémi Közlöny**“ Kath. hetilap. Szerkesztő: Léway Imre (Budapest) Veszprém. Ára egész évre 4 ft. A vidéki hetilapok sorában méltán a legelsőek között áll.

— „**Marosvidék**“ Vegyes tartalmu h ti közlöny. Szerkeszti: Ke-rekes Samu Maros-Vásárhelyt. Ára egész évre 6 ft.

— „**Magyar Szemle**“ Egy. temes tarsada mi és irodalmi folyóirat. Szerkesztő: Kaposi József Budapest. Megjelenik hetenkint egyszer. Ára egész évre 6 ft. Egyetlen kath. szépirodalmi lapunk joggal megérdemli a tömeges pártolást.

— „**Magyar Háziasszony**“ most „**Magyar Nők Lapja**“ Szépirodalmi, társadalmi és háztartási hetilap. Szerkesztők: Bársony István és Szirmay Mór Budapest ten. Ára egész évre 6 ft. Árához képest elég terjedelmes és csinosan kiállított lap, mely minden családnak kedvezményévé is válhatnék, ha csak kath. szempontokból nem esnék néha-néha komoly kifogás alá.

— „**Protestans Közlöny**“ Az erdélyi ref. egyházkerület hivatalos közlönye. Szerkesztő: Szász Gerő Kolozsvárt. Ára egész évre 6 ft.

— „**Unitárius Közlöny**“ Szerkesztők: Nagy Lajos és Boros György Kolozsvárt. Ára egész évre 1 ft 20 kr.

b.) Folyóiratok.

— „**Katholikus Szemle**“ Szerkeszti Dr. Kisfaludy Á. Béla Egyetemes tartalmu tudományos kath. folyóirat, a mely a Szent-István Társulat elnökségének felügyelete alatt és költségén adatik ki. Megjelenik évenként ötször. Míg így önmagában az egész évfolyamnak az ára 5 ft, addig a Szent-István-Társulat tagjai a 3 ft 15 kr. tagsági díj mellett az évi ren-des illetmény egy része gyanánt kapják.

— „**A Hitterjesztés lapjai**“ Képes havi közlöny. Szerkeszti Nogely István Nagyváradon. Ára egy évre 3 ft. „**Képes Missio könyvtár**“ a kath. nép számára. Szerkeszti Nogely István N. Váradon. Oy becses munka ez mind a tét, hogy igazán megérdemelné a nagyobb felkarolást, általánosabb elterjedést.

— „**Havi közlöny**“ az elméleti és gyakorlati lelképásztorság köréből. Szerkeszti: Tokolyi Odón és Patner István Temesvárt. Ára egy évre 4 ft. Ugyszólvá nélkülözhetetlen lelképásztöröknek.

— „**Magyar Sion**“ egyházi-rodalmi folyóirat. Szerkeszti Dr. Prohászka Ottokár és Dr. Walter Gyula Esztergomban. Megjelenik havonként egyszer. Ára egy évre 6 ft. Minden irányu egyházi tudományosság jellemzi.

— „**Hittudományi folyóirat**“ Szerkesztő: Dr. Kiss János Budapesten. Megjelenik évnegyedször füzetekben. Ára egész évre 5 ft. — és **Bölcséleti folyóirat**“ Szerkeszti ugyancsak Dr. Kiss J. hasonló füzetekben és ár mellett. Ki a theologiában és philosophiában komoly tanulmányokat kíván tenni — márpedig ez minden papnak ex professo kötelessége — ezen két rokon folyóirat nélkül el nem lehet. A legnelebbebben ajánljuk.

— „**Armenia**“ magyar-, örmény havi szemle. Szerkeszti Szongott Kristóf. Szamosújvárt. Ára egész évre 4 ft. Különösen az örmények történelmére vonatkozólag gyűjt össze sok adatot.

— „**Jézus szenteséges szívenek hírnöke**“ — és **Szűz Mária virágos kertje**“. Szerkeszti mind a kettőt Tóth Mike Kalocsán. Ára együttesen egy évre 2 ft. 30 kr. Mennyi sok drága anyag van összegyűjtve és feldolgozva mind a kettőben a vallási tisztelet ezen két nemére vonatkozólag!

— „**Kalauz**“, a népiskolai nevelő-oktatás terén. Szerkeszti Kegéczy József Nagy Szombathban. Ára egy évre 4 ft.

— „**Egyetemes közoktatásügyi szemle**“ Szerkeszti Dr. Jancsó Benedek. Budapesten. Megjelenik havonként kétszer. Ára egy évre 4 ft.

— „**Magyar Tanító-Képző**“. A tanítóképző-intézeti tanárok országos egyesületének közlönye. Szerkesztő: Nagy László Budapesten. Ára egész évre 4 ft. Tartalmas lap, mely megérdemli a pártolást.

— „**Borromaeus**“ kath. hitazonoklati havi folyóirat. Szerkeszti Horváth Lajos és Vargha János Győrött. Ára egész évre 4 ft.

— „**Jó pásztor**“. Egyházszoneklati folyóirat. Szerkeszti Hajósy Gy. Krizánt Budapesten. Megjelenik havonként egyszer. Ára egy évre 4 ft.

— „**Isten ígéje**“ szent beszédekben. Szerkeszti Jagicza Lajos ravzdi lelkész. Megjelenik havonként egyszer. Ára egy évre 2 ft.

Előfizetési felhívás.

Igaz-e, hogy dr. Luther Márton felakasztotta magát? vagy: Dr. Luther Márton kedélyállapota, végpercei és szerencsétlen halála. Irta dr. Reindl Román. A féketvesztett protestantismus tulkapásainak és erőszakoskodása

tulságos hevének némi lehűtésére, külföldi szerzők, és eredeti okmányok nyomán állítottam össze a jelen érdekes füzetet.

Mondhatom, az olvasó sok oly adatot talál eme sorokban, mely megérdemli úgy az előfizetési pár krajezárt, mint az időt, melyet olvasására fordít.

A füzet részletei a következők: 1) Bevezetés. 2) Luther pszichiatria világánál. 3) Luther kedélyállapota élete utolsó napjaiban. 4) Luther halála. 5) Luther halála feletti memorandum. 6) Luther szolgájának vallomása. 7) Mit mondanak mindezekhez Luther követői? 8) Befejezés.

A füzet ára 60 kr.

A megrendeléseket kérem minél hamarabb nálam — Nagy Kereskény u. p. Léva eszközölni, hogy a nyomtatandó Peldányok száma iránt magamat némileg tájékozhasssam.

A mű újév után jelenvén meg azonnal fog szét-küldetni.

Főtisztelendő paptársaimat igen kérem, méltóztassanak megrendelőket szerezni s esetleg protestáns ismerőseik figyelmét ezen füzetre felhívni.

Isten adná, hogy végre valahára lehullana az a sűrű fátyol, mely szemeiket fedi.

Nagykereskény, 1890 december hó 24.

Dr. Reindel Román, plebános.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Meghívó.** Az erd. róm. kath. irodalmi társulat válaszmánya decz. 29-én d. u. 4 órakor a szerkesztőség hivatalos helyiségében gyűlést tart, melyre a tagok tisztelettel meghívotnak. Az elnökség.

— **Karácsonyfa a püspöki udvarban.** Püspök Urunk Ő nagyméltósága az idén is igen szépen megörvendeztette Karácsony előestéjén karácsonyfákkal a helybeli szegény leánykákat. A karácsonyfák a püspöki palota nagy ebédlőjében voltak fölállítva, gazdagon díszítve aranyos almákkal, diókkal és ezukorkákkal. Az ajándékok kiosztása előtt Ő excellenciája kérdéseket intézett a leánykákhöz a kis Jézuskáról; az „Ave Mária“ harangszókor, annak okát kérdezte, mire a kicsinyekkel együtt elmondottuk az „Ur angyalát“; majd azon kérdésre, hogy tudnak-e énekelni? szépen elénekelték a „Mennyből az angyal“ karácsonyi énekét. Ezután megkezdődött az ajándékok kiosztása, melyet az udvari papok és a rá m nézve szerencsés segédkezésem mellett, a szegények iránt igazán nemesen érző, jólelkű „Mari kisaszony“ Püspök urunk unokanővére és Lönhárt Nándor ur végzett. Mindenik egész ruhára való kelmét, kötényt, keszkenőket, kalácsot, diót, és a titkár úr kegyességéből aranyos ezukorkákat kapott. A végén mi is mindnyájan bőven „megörvendeztetünk“. A kapott ajándékokat örömkönnyek közt vették át a kicsinyek; ezen örömkönnyek mind megannyi fohász kegyes Püspökünk áldást osztó jótékony életeért. Az ártatlan gyermeki szívből felszálló ezen fohások közé mi is

azon jó kívánatunkat vegyítők, hogy Az, kinek születése emlékünnepeire Ő Nagyméltósága oly sokaknak ily szép örömet szerzett, áldja meg drága életét, és még igen sokáig tartsa meg és éltesse.

— **A Karácsonyi szent ünnepeket** ősi szokás szerint fényesen ünnepli meg évenként anyaszentegyházunk. A esendes éj homályában zengő pásztorénekek, az orgona pásztoraljai, a hármás mise, a szokatlan öröm, melyet a keresztény felebaráti szeretet ez alkalommal ültet jótéteményei által a szegények arczára, mindez valami rendkívüli jelleget ad e szent napoknak. Nálunk, Fehérvárt ezekhez járul a többszörös dísz, mely a püspöki székvárosnak épen e sajátosságánál fogva specialitását képezi. Püspöki mise, infulás isteni tisztelet, egy-egy kiváló szónoklat, ezek azok, mik itt a templomi ünnep fényét mások fölé emelik. A karácsonyi napi szent misét Nagyméltóságú püspök urunk ő exciája végezte teljes segédlettel, az éjjeli és másodnapi istenitiszteleten Nsgos Bálint Károly kanonok, apát-plebános úr celebrált. Első napján ünnepi szónoklatával Nsgos Dr. Tódor József, kanonok, papnöveldei rector ragadta magával az ő specialis eloquentiájának eredetiségével a hallgatóságot; másodnapján Zlamál Agost gymn. tanár tartott német nyelvű beszédet.

— **A Csáky rendelet megfordítása Piskiben másodszor.** Közlönyünk ez évi 48-dik számában a fűdőlki pásztoroknak tett ajánlatom Piskiben másodszor is meghozá fényes eredményét. Ugyanis karácson első napján a buzgó hívek száza elött tért vissza ünnepélyesen az egyedül üdvözítő keresztény katolikus anyaszentegyház kebelébe t. Boér Mihály atyánkfia, ki múlt év november 24-én kelt vala egybe Mihály Rozáliával, mint katolikussal azon feltételek mellett, melyek alapján vegyes házasság köthető. — A kis Jézus karácsoni ajándéku adott e kedves házaspárnak dec. 9-én egy erőteljes fiúskát. Nagy vala pedig az érdeklődés község szerte a jelen eset iránt: Valjon ki kereszteli meg a kedves ártatlant? Az ur kegyelme meghatotta a férfiú szívét és kikerülődő a bekövetkező kellemetlenségeket a református hitfelekezetnek buesut mondott és szeretett nejjével nemesak a házasságban, hanem a hitben is egygyé lett. Ugyan jelzett szent ünnep délutánján János és István névre megkereszteltetett a kised Jézus társacsakája is. A tanni és keresztiszülői tisztet az atyánál s illetve fiánál, tisztelt Balla János és buzgó neje Rákóczi Rozália végezték, kiknek házánál az új házások laknak, hol is ma a legboldogabb karácsoni ünnepet ül az örvendező két család. Piski, 1890 dec. 25-én. Janesó Ernő plebános, kerületi jegyző.

— **Hálaköszönet.** A deményházi plebánia, melynek évi jövedelme ez idő szerint a 450 frtot sem ulti meg, a congrua rendezés alkalmával valamely véletlen folytán az intéző körök figyelmét kikerülte. Alattirt lelkész nyomasztó szegéységében ez év folytán két ízben kényszerült Püspök

ur ő nagyméltóságának kifogyhatlan atyai jóságához segélyért folyamodni. És a kifogyhatlan szívjóságú kegyelmes főpásztor első ízben 30, második ízben 15 frtot rendkívüli segélyben méltóztatott a szegény papok és kántorok alapjából részesíteni. Ezen magas főpásztori kegyért, a nyilvánosság terén is, legmelegebben érzett hálámát kifejezni, gyermeki kötelességemnek ismerve, esdve kérem Istent, hogy ő Exellentiját, mint lelki gyermekeinek szerető Atyját, az emberi kor legvégsőbb határáig terjedelmes egyházmegyéje böles kormányzására és boldogságára éltesse. Deményháza, 1890 december 19-én. Tamás Márcel s. k. h. lelkész.

— **Lurdi szobor szentelés, Csik-Nagyboldogasszonyon!** Csik-Nagyboldogasszony megyének buzgó hívei köza lakozás útján meghozatták a Lurdi-Mária szobrárt a barlanggal együtt, mi bele került az alapoltárral közel 300 frtba. Igazán gyönyörű szobor, megbecsülhetetlen kincs egy templomban. Mily lélekemelő látványt nyújt a szemlélőnek a mint összetett kezekkel, égre emelt szemekkel az áhitatoskodók figyelmét felhívja oda, a hová csak az igazak juthatnak. A felszentelés december 28-án (vasárnap) tartatik meg. Hogy a szép szobor szemlélésében gyönyörködhetünk azt is érdemes plébánusunk buzdító beszédének és kiváló szorgalmának köszönhetjük. Oh Mária ki az egyszerű pásztor leányuk megjelentél szt. fiadnál könyörögj érettünk, hogy majd egykor jusson el lelkünk oda, hová felszentelendő szobrod szende tekintete irányul. Csik-Dánfalván 1890 dec. 22-én Paláncz Sándor r. kath. tanító.

— **Sepsiszentiványi** illetőségű és lakos Deák Borbára görög keleti vallású, 16 éves hajadon, miután Székely Ferencz róm. kath. völégényével a kath. anyaszentegyház szertartása szerint törvényes házasságra frigyét kötött, s emnélfogva nagykorának nyilvánított, folyó évi december hó 18-án Tódor József s. szentiványi plébános előtt az úr oltáránál a róm. kath. hitvallást letette s az anyaszentegyház kebelébe ünnepélyesen felvétetett.

— **Nyilvános számadás és hála.** A tövisi róm. kath. Hunyady János-féle templom belső kijavitása és felszerelésére következő kegyes adományok folytak be: (Vége.) Biró József 1 frt. Török Bálint 1 frt. Török Bálintné Irma 1 frt. — Diódon: Horváth László 5 frt. Vinczenti Károly 3 frt. Vinczenti Nándor 5 frt. Kovács József 2 frt. — Benedek: Seves Attila 5 frt. Kőnczei József 1 frt. Szilágyi György 1 frt. Egy unitárius 1 frt. — Bedőházy Béla Czelmán 2 frt. Sántha János m. igeni lelkész 1 frt. Baró Kemény László 100 frt. Izsák Antal gyulafalvi kereskedő 1 frt. Bürger Márton krakkói birtokos 3 frt. Vadady Gergely sárdi birtokos 2 frt. Kovrig Tivadar gáldtői birtokos 10 frt. Bálinth Julia koslárdi birtokos 1 frt. — Tövisen: Ünnepelekyből 185 frt 68 kr. Csató Ferencz 50 frt. Kolumbán Ágoston 5 frt. Slatkovich Jácint 8 frt 80 kr. Walter Károly 5 frt. Löwe Sámuel 4 frt. Balog János 5 frt. Székelyhídi Kornelia 2 frt. Schmotzer Lajos 6 frt. Páll László 5 frt. Sulez Dániel 1 frt 60 kr. Szokup József 8 frt. Sikorszky András 5 frt. Gurizasi Antal 50 frt. Rogalszky Károly 2 frt. Kátrovits Antalné 6 frt. Pap Julius 4 frt. Ovesürz Kornelia 5

frt. Lukáts Mari 1 frt. Técsi Zsuzsánna 2 frt. Mózes György 2 frt. Szőke István 2 frt. Hüb József 5 frt. Vöröss István 5 frt. Vöröss István gyűjtése: 5 frt 80 kr. Telegdi Ferencz 1 frt. Székelyhídi Gerő 3 frt. Ravay József 5 frt. Sulez Mihályné 1 frt. Tóth Kornél 2 frt. 90 kr. Kis Elek 3 frt. Polik József 2 frt. Szvorszky Józsefné 1 frt. Péterfy Gáspár 3 frt. Andrassy János 2 frt. Szabó Árpád 1 frt. Horváth Gergely 1 frt. Bodossi Sámuel 1 frt. Köröndy Kálmánné 1 frt. Bugán József 2 frt. Ujvári Danielné 2 frt. Horváth Géza 1 frt. Trautwein Józsefné 1 frt. Csatt Sámuel 3 frt. Gerletti Péter 5 frt. Gurizatti József 5 frt. Buni Károly 2 frt. Klein Mihály 5 frt. Salamon Simon 15 frt. Nagy Lajos 5 frt. Müller Mihály 2 frt. Walter Ferencz 1 frt 50 kr. Blaskó Károly 2 frt. Horváth Dénes 1 frt. Kaufmann Simon 5 frt. Rothenstein Salamon 50 kr. Schlett Vilmos 2 frt. Dr. Florián Stefano 5 frt. Rácz Etrum 6 frt. Lupán Helen 1 frt. Janka Anna 1 frt. Hideg Mihályné 2 frt. Vajda Károly 1 frt. Jónás Kálmán 1 frt. Jedlitska Antal 1 frt. Horváth József 3 frt. Abraham János 2 frt. Sinnás József 2 frt. Muntyán Jakab 1 frt. Popa Pavel 2 frt. Salamon Dávid 1 frt. Fazakas István 1 frt. Főris Árpád 1 frt. Buttyán Gyula 2 frt. Körösy Antal 1 frt. Borza Jenő 3 frt. Janka József 1 frt. Bretoy Stefan 2 frt. Molnár József 2 frt. Rosiu János 2 frt. Rácz Vaszília 2 frt. Róka János 2 frt. Popa Stefan 2 frt. Szilveszter Gumaliel 2 frt. Pénzügyőrök 1 frt 5 kr. Holzberger Ottó 60 kr. Fekete Dénes 40 kr. Mandi Lajos 40 kr. Bartsch Ferencz 1 frt. Kilianek Ferencz 1 frt. Szandi Péter 1 frt. Biró Gyula 1 frt. — Az itt felsorolt nemes és hazafias adományokért a tövisi róm. kath. hitközség nevében legalázatosabb haláját nyilváníja Csató Ferencz, lelkész.

Szerkesztői üzenetek

F. B. A. Porombák. Kérését nem teljesíthetjük; tessék oda folyamodni, biztosan megkapja. —

— **Pályázat.** Az ehedi kántortanítói állomásra ezenel pályázat hirdettetik. Az állomás járandóságai következők: 1) két szobából álló lakás, mellék épületek, konyha és veteményes kerttel. — 2) kepe: 80 kalongya buza és 80 kal. zab; 27—28 szekér kemény tüzifa; 3) az új magtárból 50 véka szemes török buza; 4) a püspöki uradalmi pénztárból — évnegyedes részletekben — évenkénti 50 frt. — tandij 8 frt. ospora 10 frt. stola 12 frt. körül. — 5.) 3 hold szántó és kaszáló, melyet a hívek megrágyáznak, szántnak, vetés — kaszálnak; — adóját a megye fizeti. Pályázók felkérretnek, hogy a megkívántó okmányokkal felszerelt folyamodványaikat 1891. évi Január közepéig az ehedi plébánia hivatalhoz nyujsák be. Probára jelenkezők — előnyben részesülnek. Eheden, u. p. Deményháza, 1890 december 22 Kalapács Imre lelkész, isk. széki elnök.

— **Pályázat.** A farkaslaki róm. kath. segéd kántortanítói állomásra 1891 évi január 20-ig terjedő határidővel pályázat hirdettetik. Ezen állomás évi jövedelme: 1) 60 kalongya ős, 60 kalongya tavasz kepe; 2) 20 frt ospora; 3) 95 frt készpénz a község pénztárból; 4) 18 frt stola, 5) 3 frt 19 kr az ájtatos alapból 6) minden tanköteles gyermek után 33 kr tandij — a tankötelesek száma jelenben 67: — 7) 16 szekér kemény tüzifa; 8) két szoba és pinczéből álló lakás. Kötelessége: a tanításon kívül a sekrestyész és harangozó teendői végzése, valamint a kántori teendőkben is segédkezés. A pályázni kívánók a szükséges okmányokkal ellátott folyamodványaikat 1891 évi január 20-ig alulírthoz küldjék. Pályázhatnak tanító képezédt végzett tanító jelöltek is. Farkaslakán, 1890 évi december 16-án. Bajna Ferencz*) lelkész.

*) Köszönöm a szép titulust! (F. szerk.)

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: PAL ANTAL.
Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, KÓRÓDY PÉTER, VASS ALBERT, ZLAMAL AGOST.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. nyomdában Gyulafehérvárott.